

Posudek diplomové práce

Jan Kunderát: Sídliště v odrazech doby. Proměny městského plánování a bydlení mezi normalizací a devadesátými lety na příkladu Jižního Města II, Praha 2023, diplomová práce Ústavu českých dějin FF UK, 123 stran.

Jižní město je srdeční záležitostí Jana Kunderáta. Legendárnímu *Jižáku* věnoval v minulosti podařenou bakalářskou práci, nyní přidává i práci diplomovou. Ta je konkrétně věnována Jižnímu Městu II. Pravdou je, že v posledních letech obrátila česká věda pohled k sídlištním útvarům, jež se staly objektem seriózního odborného zájmu. Přesto je však pozornost Jana Kunderáta zaměřena na „jeho“ Jižní Město projevem autentického a původního zájmu. O to chvályhodnější je jeho počín, že k sídlišti přistupuje bez předsudků. Jižní Město II. je mu příležitostí, jak v průběhu několika desetiletí a napříč politickými režimy zkoumat proměny vizí a realizace městského plánování a bydlení. Z pestré škály aktérů přitom vybírá architekty – právě jejich optikou sleduje proměny přístupů a možností v rámci tvorby obytného prostředí.

Jižní Město II se mělo poučit ze zkušeností dosavadní realizace sídlištní výstavby, a to včetně problémů s životní realitou jejich prvních obyvatel. V podobě nedostatečné (a nedotažené) vybavenosti byla tato realita mnohdy truchlivá, přičemž právě v této nelichotivé podobě pronikla do popkulturní tvorby a povědomí české společnosti. Jižní Město II proto mělo být jiné, plánováno bylo jako sídliště vzorové.

Podle Jana Kunderáta se architektům, kteří v případě jiných sídlištních celků tahali za příslovečný kratší konec provazu, podařilo v rámci vyjednávání prosadit své vize. Přesto však i nadále se svými představami ideálního bydlení a kvalitního životního prostoru/prostředí naráželi na potřeby a zájmy investorů a dodavatelů. Překonat zaběhnutou unifikující výrobu a možnosti (plánování a realizace) socialistického stavebnictví bylo úkolem náročným. Překročení politického mezníku roku 1989 autorovi umožnilo nakonec sledovat proměny utváření sídlištního prostředí v nových společensko-politických a hospodářských poměrech.

V rámci zvoleného tématu tudíž mohl Jan Kunderát pohlédnout na možnosti a limity působení sledované expertní skupiny městských plánovačů/architektů, podobně mohl sledovat možnosti a limity organizace státem spravovaného plánovaného hospodářství. Domnívám se přitom, že klíčovým slovem zastřešujícím celek předkládané práce, je pojem *vyjednávání* – za oponou stereotypních obrazů normalizačního a pozděně socialistického sídliště se nakonec

skrývá svého druhu aréna jednání a střetávání rozličných individuálních i kolektivních aktérů. Monolitní sídliště tedy nebylo dílem monolitního, či lépe jednolitého a konsenzuálního procesu.

Z formálního hlediska je práce Jana Kunderáta v podstatě bezproblémovou. Text má jasnou a logickou strukturu. Je psán srozumitelným jazykem. V úvodu si klade jisté cíle, potažmo pokládá řadu zajímavých otázek, z nichž je patrné, že autor nechce být pouze kronikářem výstavby Jižního Města II evidujícím konkrétní chronologii jeho realizace. Z čtenářského hlediska jde o dílo čtivé. Kapitoly jsou prokládány vhodně zvoleným obrazovým materiálem ilustrujícím obsah a sdělení jednotlivých částí. Práce vychází z autorovi přinejmenším dobré znalosti archivních materiálů i dobových publikovaných textů.

Autor nakonec zvolil i vhodné zaklenutí díla. Plány a realizace Jižního Města II „očima dneška neobsahují pravděpodobně mnoho zvláštního, očima tehdejší doby však vzniklo sídliště, které při porovnání s jinými vykazovalo mnoho netradičních prvků, ačkoliv se na něm projevilo zároveň i mnoho prvků sídlištně tradičních – šlo tedy o jistou neobyčejnou obyčejnost.“ A ta nebyla vždy dílem architektů, respektive vzhled města jim možná mohl být automaticky připisován, jak nicméně Jan Kunderát uzavírá svůj text: „V jistém ohledu však vlastně nepřesně.“

V posudku autorovi bakalářské práce jsem jej již v minulosti upozornil na v podstatě jediné slabší místo tehdejšího textu – metodologickou nejistotu práce. Konkrétně jsem tehdy sděloval, že se možná hlásí k několika vzorovým textům a autorům (Petr Roubal, Vítězslav Sommer), explicitněji se však ke konceptuálním inspiracím nevyjádřil, respektive ty se tehdy výrazněji do jeho díla nepropsaly. Po dvou letech musím svůj tehdejší komentář opět zopakovat. Jan Kunderát samozřejmě zná relevantní domácí literaturu věnující se expertnímu vědění, respektive expertním skupinám v rámci socialistického vládnutí. Přesto danou konceptuální inspiraci ve své diplomové práci spíše mívá. A to je vážně škoda.

I přes tento již „tradiční“ postřeh považuji text Jana Kunderáta za podařený. Domnívám se přitom, že část textu může po náležité úpravě převést do podoby časopisecké studie, jež si zcela jistě najde svého čtenáře. Samotnou diplomovou práci zcela jistě doporučuji k úspěšné obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.